

Lahden kaupunki

Lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelma

23.5.2023

Lahden lukiokoulutus
23.5.2023

Johdanto

Lahden lukiokoulutuksen opiskeluhoollon opetussuunnitelma pohjautuu [oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin](#) (2013) sekä valtakunnallisissa [Lukion opetussuunnitelman perusteissa](#) (2019) annettuihin opiskeluhooltoon koskeviin määräyksiin ja ohjeisiin (luvut 4.3–4.4).

Opiskeluhoolto on oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemista kouluissa ja oppilaitoksissa. Luonteeltaan se on ensisijaisesti ehkäisevää ja yhteisöllistä. Hyvinvointia tukevalla toimintakulttuurilla huolehditaan sekä opiskelijoiden ja yhteisön hyvinvoinnista että ympäristön turvallisuudesta.

Sisällys

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut	3
1.1. Kokonaistarve	3
1.2. Käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut sekä työn- ja vastuunjako.....	3
2. Yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhoito	3
2.1. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatavat ja käytännöt	4
2.2. Yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa.....	5
2.3. Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä.....	5
2.4. Opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen	5
2.5. Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus	6
2.6. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	6
2.7. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	6
2.8. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.....	7
3. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen	7
3.1. Opiskelijan ja hänen laillisen edustajansa asema opiskeluhoollon	7
3.2. Yksittäistä opiskelijaa koskevan opiskeluhoitoasian käsittely.....	8
3.3. Opiskeluhoollon kertomukset	8
4. Opiskeluhoollon palvelut, järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi.....	9
4.1. Opiskeluterveydenhuollon palvelut	9
4.2. Psykologi- ja kuraattoripalvelut.....	11
4.2.1. Psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestäminen	11
4.2.2. Psykologi.....	11
4.2.3. Kuraattori.....	12
4.3 Yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa	13
5. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa	13
6. Opiskeluhoitosuunnitelman toteutuminen ja seuraaminen	

Liite: Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

1. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

1.1. Kokonaistarve

Opiskeluhoollon ohjausryhmä arvioi vuosittain keväällä seuraavaa lukuvuotta varten opiskeluhoollon kokonaistarpeen. Ryhmässä on edustettuna koulutuksen järjestäjä ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueen opiskeluhoitopalvelut. Heillä on käytössään aineisto (mm. valtakunnallisen kouluterveyskyselyn ja lukioiden laatukselyiden tulokset sekä opiskeluhoollon tilastot ja arvioinnit), jonka pohjalta opiskelijoiden opiskeluhoollon tarvetta voidaan tarkastella ja arvioida.

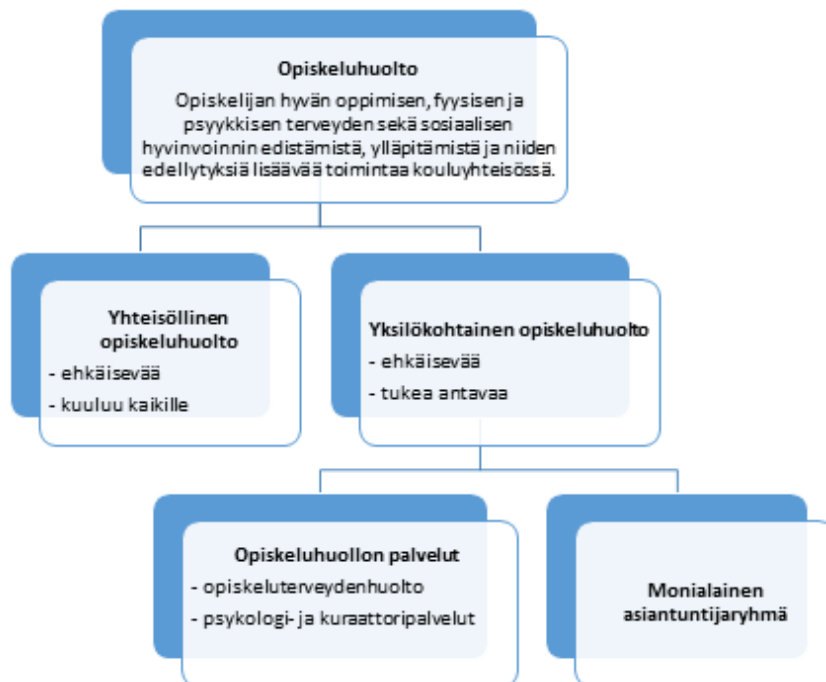
Kaupungin lukioiden opiskeluhoollon osavuosikatsauksia pidetään 1-2 kertaa lukuvuodessa. Niihin osallistuvat lukiojohtaja, rehtorit ja opiskeluhoollon edustajat esimiehineen. Opiskeluhoollon osavuosikatsauksissa tehdään yksilöidympi katsaus opiskeluhoollon toimintaan ja vallitsevaan tilanteeseen. Näiden pohjalta tehdään yhteiset linjaukset lukiokoulutuksen opiskeluhooltoon.

1.2. Käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut sekä työn- ja vastuunjako

Opiskelijoilla on käytettävissään Päijät-Hämeen hyvinvointialueen opiskeluhoollon palvelut. Lahden kaupungin kahdella lukiolla psykologiresurssi on noin 1,5 htv:ta ja kuraattoriresurssi 3 htv:ta. Opiskeluhoollon terveydenhoitajaresurssi lukioiden jaettuna viidelle eri terveydenhoitajalle. Heidän työstään lukioiden on resursoitu noin 3 htv:ta. Molemmille Lahden lukioiden lääkäriresurssi on yhteinen ammatillisen koulutuksen kanssa, yhteensä 1,4 htv:ta.

2. Yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhoito

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ehkäisevänä, koko lukioyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Opiskeluhoitotyö kuuluu kaikille lukiossa työskenteleville.

2.1. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatavat ja käytännöt

Opiskeluhoolltoa koordinoidaan ja kehitetään lukiokohtaisessa opiskeluhoolltoryhmässä (OHR). OHR vastaa yhteisöllisen opiskeluhoollon toiminnan suunnittelusta, toteuttamisesta, arvioinnista ja kehittämistä. Tehtävänä on myös tietopohjan kokoaminen ja suunnitelman laatiminen sen pohjalta.

Lukiokohtaista opiskeluhoolltoryhmää johtaa rehtori (apulaisrehtori). Opiskeluhoolltoryhmään kuuluvat rehtorin ja/tai apulaisrehtorin lisäksi opinto-ohjaaja(t), ryhmänohjaajat (käsiteltävien asioiden mukaan), erityisopettaja, terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori ja opiskelijajäsen/ -jäsenet. Arviointi- ja suunnittelukokouksissa on mukana myös vanhempien/ huoltajien edustaja. Opiskeluhoolltoryhmä kokoontuu kuusi kertaa lukuvuodessa.

Opiskeluhoolltoryhmään kutsutaan tarvittaessa muita oppilaitoksen henkilöstön edustajia ja lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviä viranomaisia ja toimijoita. Yhteistyökumppaneita ovat mm. nuorisohjaajat, etsivän nuorisotyön toimijat, poliisi ja erilaiset järjestöt.

Opiskeluhoolltoryhmän aikajana

Ryhmän kokoonpano: rehtori/apulaisrehtori, opiskelijaedustus (1, 2, 3 vsk), vuosikurssin kaikki ryhmänohjaajat, opinto-ohjaaja(t), terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, erityisopettaja, huoltajien/vanhempien edustus (vain suunnittelu- ja arviointitilaisuuksissa)

Tavoitteet ja tehtävät: lukioyhteisön hyvinvoinnin edistäminen, opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden edistäminen, yksilökohtaisen opiskeluhoollon yleisten toimintaperiaatteiden linjaaminen, vuosikurssitasolla ilmiöt ja havainnot

Suunnittelu	Kolmosneloset	Ykköset	Kakkoset	Ykköset
Tulevan lukuvuoden opiskeluhoolltöyön sisällöt	Ryhmäsi ilmiöt, toimenpiteitä abien tukemiseksi esim. stressinkäsittelyyn	Ryhmäsi ilmiöt, miten lukio alkanut, ryhmäytyminen, työrauha, syrjäytymisen ehkäisy, opintoihin kiinnittyminen, oman polun löytäminen	Ryhmäsi ilmiöt, puoliväli, jaksaminen, motivaatio	Ryhmäsi ilmiöt, opiskelukyky ja -into lukiossa, Arviointi Sähköinen kaupunkitasoinen oh-arviointi Antaa pohjan ensi vuoden suunnittelulle

Elo

Syys

Loka

Marras

Joulu

Tammi

Helmi

Maalis

Huhti

Touko

[Laatukysely](#) joka toinen vuosi

[Kouluterveyskysely](#) joka toinen vuosi

Ykkösvuosikurssin ro-
haastattelut

Esimerkkejä yhteisöllisen opiskeluhuollon työn toimintamalleista Lahden lukioissa ovat

- opiskeluhoitajat
- vanhempainillat eri vuosikursseille
- yhteistyö eri toimijoiden (mm. opiskelijakunta, erilaiset työryhmät) kanssa lukion sisällä
- verkostoyhteistyö (mm. nuorisopalvelut, sosiaali- ja terveystoimi)
- teemapäivät
- tasa-arvoryhmät
- teemaryhmät
- kyselyt opiskelijoille (mm. laatuksely, ro-kyselyt)

Opiskeluhoitamo -toiminta

Opiskeluhoitamo on matalan kynnyksen kohtaamispaikka lukion opiskelijoille ja opiskeluhoitohenkilöstölle. Se on vuoden 2018 kunnallinen lastensuojeluteko, joka on levinnyt lukiokoulutuksesta myös perusopetuksen kouluihin. Hoitamoissa on erilaisia teemoja liittyen ystävyyteen, opiskelukykyyn ja muihin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemoihin. Hoitamotoimintaa järjestämässä ovat opiskeluhoitohenkilöstön lisäksi olleet erityisopettajat, opinto-ohjaajat ja opettajat. Vierailijoina myös muita yhteistyötahoja.

2.2. Yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Tarkastus tehdään kolmen vuoden välein (terveydenhuoltolaki 16 §). Työterveyshuollon edustaja organisoii tarkastuksen, jossa ovat mukana rehtori, opiskeluterveydenhoitaja ja/tai lääkäri, työsuojelun edustaja ja kiinteistönhoitaja. Kouluterveyskyselyjen (THL) ja lukiokoulutuksen laatukselyn tuloksia kouluympäristön osalta hyödynnetään tarkastuksessa.

2.3. Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Lukiot käyttävät kouluterveyskyselyjen (THL) ja lukiokoulutuksen laatukselyn tarjoamaa tietoa oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistämässä, vanhempainilloissa keskustelun pohjana, opiskeluhoitotyössä sekä terveystiedon opetuksessa.

2.4. Opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta (lukiolaki 25§). Luvattomia poissaoloja ei sallita. Ennalta tiedossa oleviin poissaoloihin tulee hakea lupa hyvissä ajoin oppilaitoksen ohjeiden mukaisesti. Opiskelijan on selvitettävä poissaolonsa syy välittömästi lukioon palattuaan oppilaitoksen määrittelemällä tavalla. Poissaoloja ennaltaehkäistään luomalla opiskelijoille turvallinen ja viihtyisä opiskeluympäristö.

Opettajat merkitsevät poissaolot Wilmaan viipymättä. Ryhmänohjaaja seuraa säännöllisesti opiskelijoiden poissaoloja. Luvattomiin ja huolta herättäviin poissaoloihin puututaan heti ja ryhdytään opiskeluhoitollisiin toimenpiteisiin.

2.5. Toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä

Kaikissa lukioissa on opiskeluympäristö järjestetty siten, että tilat ja palvelut ovat saavutettavissa myös liikuntarajoitteisille.

2.6. Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Koulutapaturma on opiskelijalle lukiossa tai koulumatkalla sattunut äkillinen, ulkoisen ruumiinvamman aiheuttava odottamaton tapahtuma. Koulutapaturmina korvataan myös sellaiset vammat, jotka ovat syntyneet opintokäynnillä, opintoretkillä, leireillä tai välittömällä matkalla niihin, mikäli ne sisältyvät lukion vuosisuunnitelmaan.

Ulkomaille suuntautuvilla opintoretkillä opiskelijalla tulee olla oma voimassa oleva matkavakuutus, joka korvaa sairastumisesta aiheutuvat kulut ja matkatavarat.

Koulutapaturmat hoidetaan Lahden kaupunginsairaalan tapaturmaklinikalla ilman ajanvarausta. Opettaja tai lukion koulusihteeri täyttää tapaturmalomakkeen ja antaa sen opiskelijan mukaan.

Jokaisen aikuisen velvollisuus oppilaitoksessa on auttaa opiskelijaa ensiapua vaativassa tilanteessa, esim. epilepsiakohtauksessa, insuliinisokissa tai vakavassa allergisessa reaktiossa ja tarvittaessa soittaa ensihoito paikalle. Terveystieteiden ammattilaisen tietämystä tai taitoa ei silloin edellytetä.

Tarkat koulutapaturmaan liittyvät toimintaohjeet löytyvät lukion turvallisuuskansiosta ja Lahden kaupungin intrasta. Tapaturmasta ilmoitetaan viipymättä opiskelijan huoltajalle.

2.7. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Lukion tulee olla päihteetön opiskelu- ja työympäristö. Tupakointi on kielletty lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisätiloissa sekä niiden käytössä olevilla ulkoalueilla (tupakkalaki 12 §).

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen, ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. (Lukiolaki 21 §.) Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta 21 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine (lukiolaki 26 d §).

Suunnitelmat ovat nähtävissä Lahti.fi -sivustolta.

2.8. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Lukioissa on laadittu suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Yhteinen toimintaohje on opiskeluhoitosuunnitelman liitteenä.

Lukiokohtaisesti seurataan kouluterveyskyselyn ja lukiokoulutuksen laatukyselyn tuloksia liittyen kiusaamiseen ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin.

Opettajalla ja rehtorilla on velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018 40 §, muutettu lailla 165/2022).

Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan vastainen suunnitelma on osa tasa-arvosuunnitelmaa, joka on ops: n liitteenä.

2.9. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö ja keskinäinen työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitosten ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen
- kriisiryhmän kokoonpano.

Molemmilla lukioilla on oma kriisisuunnitelma, jossa edellä mainitut asiat kuvataan.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluita. Näitä ovat opiskeluterveydenhuolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhuolto.

3.1. Opiskelijan ja hänen laillisen edustajansa asema opiskeluhuollossa

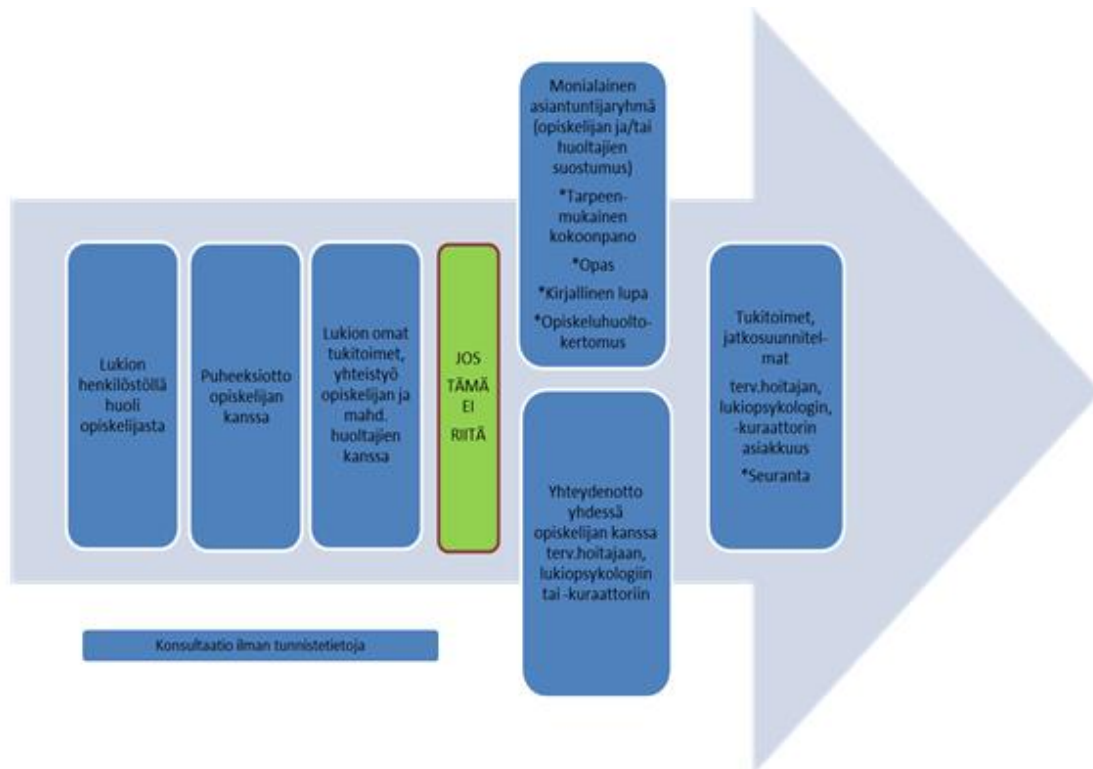
Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti.

Alaikäinen ja muu vajaavaltainen voi, ottaen huomioon hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä asian laatu, painavasta syystä kieltää huoltajaansa tai muuta laillista edustajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhuoltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhuollon tietoja huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion vajaavaltaisen edun toteutumisesta tekee opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö, psykologi tai kuraattori.

Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja.

3.2. Yksittäistä opiskelijaa koskevan opiskeluhooltoasian käsittely

Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa **monialaisessa asiantuntijaryhmässä**. Ryhmän kokoa se lukion henkilökunnan tai opiskeluhoollon edustaja, joka huolen havaitsee. Alla kuvio siitä, kun lukion henkilöstöllä herää huoli opiskelijasta ja miten prosessi etenee mahdollisesti perustettavaan monialaiseen asiantuntijaryhmään. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoamista ja toimintaa on ohjeistettu tarkemmin neuvotteluoppaassa, joka löytyy lahti.fi-sivuilta.

Asian käsittely yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen.

Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella, [opiskeluhooltokertomuksen](#) kansilehti, hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhoollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Jos yhteyttä opiskelijaan tai huoltajaan ei saada, tämä kirjataan. Mikäli ilmenee yhteistyövaikeuksia, ilmoitetaan viranomaisen velvollisuudesta ottaa yhteys sosiaaliviranomaisiin. Opiskeluhooltoryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä yhteydessä salassa pidettäviä tietoja.

3.3. Opiskeluhoollon kertomukset

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot kirjataan [opiskeluhooltokertomukseen](#), jonka säilyttämisvastuu on koulutuksen järjestäjällä. Opiskeluhooltokertomukset mahdollisine liitteineen rehtorille. Opiskeluhooltohenkilöstö kirjaa yksilötapaamisissa kertyvät asiakastiedot omiin asiakaskertomuksiinsa.

Opiskeluhuollon monialaisessa asiantuntijaryhmässä selvitetään yksittäisen opiskelijan opiskeluhuollon tarvetta, ja sen jäsenet toteuttavat jo suunniteltuja ja sovittuja yksilöllisiä opiskeluhuollon tukitoimia. Asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö kirjaa ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät opiskelijaa koskevat tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä tällaisia kirjauksia salassapitovelvoitteiden estämättä. Opiskeluhoitokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen opiskelijan

- 1) nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot;
- 2) asian aihe ja vireillepanija;
- 3) opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet;
- 4) tiedot asian käsittelystä opiskeluhoitoryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;
- 5) toteutetut toimenpiteet;
- 6) kirjausten päivämäärä sekä kirjausten tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.

Jos sivulliselle annetaan opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

4. Opiskeluhuollon palvelut, järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

4.1. Opiskeluterveydenhuollon palvelut

Opiskeluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 17 §:n mukaista opiskeluterveydenhuoltoa. Opiskeluterveydenhuolto sisältää terveyden- ja sairaanhoitopalvelut sekä opiskeluhoitotyön. Opiskeluterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri.

Opiskeluterveydenhuolto on järjestetty Lahdessa keskitetysti. Lisäksi yli 18-vuotiaita opiskelijoita palvelee opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen psykologi. Yksi terveydenhoitaja vastaa reilun 780–900 opiskelijan opiskeluterveydenhuollosta lukioiden osalta. Lääkäriresurssia on käytettävissä seuraavasti: 1,4 htv:ta noin 13 000:ta opiskelijaa kohti.

Yksilökohtainen työ

Terveydenhoito

Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on seurata, tukea ja edistää opiskelijan tervettä kasvua ja kehitystä, hyvinvointia ja opiskelukykyä. Tavoitteena on tunnistaa opiskelijan varhaisen tuen tarpeet ja järjestää tarvittava tuki sekä ohjata jatkohoitoon ja tutkimuksiin.

Terveydenhoitajan toteuttama terveystapaaminen pyritään tekemään ensimmäisen tai toisen opiskeluvuoden aikana. Kutsuntaikäisten ennakkoterveystarkastus tehdään pääsääntöisesti opiskeluterveydenhuollossa. Lääkärintarkastus tehdään tarvittaessa opiskeluhoollon työntekijän arvioon perustuen. Lääkäri tekee opiskeluterveydenhuollossa terveystarkastuksia ja opiskelukykyarvioita sekä hoitaa opiskelukykyyn vaikuttavia sairauksia.

Seksuaaliterveysneuvonta ja raskaudenehkäisyasiat hoidetaan opiskeluterveydenhuollossa.

Opiskelijan suostumuksella tehdään myös perhe- ja verkostotyötä. Terveystenhoitaja voi kuulua opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseksi koottavaan monialaiseen asiantuntijaryhmään.

Opiskeluterveydenhuollon ajanvaraukseen ja palveluneuvontaan saa yhteyden arkisin. Eikä kiireellisissä asioissa opiskelija voi varata ajan oman terveydenhoitajan tilanearvioon sähköisesti, puhelimitse tai Wilman kautta. Tarkat vastaanottoajat ilmoitetaan lukioiden kotisivuilla tai opinto-oppaissa.

Sairaanhoito

Opiskeluterveydenhuollossa toimii terveydenhoitajan päivystysvastaanotto arkisin. Lääkärin apua tarvitsevat ohjataan omaan terveyskeskukseen tai lähiklinikalle.

Koulupäivän aikana sairastuneet ohjataan opettajan arvion perusteella kotiin, opiskeluterveydenhuoltoon tai omalle lähiklinikalle / omaan terveyskeskukseen, missä 18 vuotta täyttäneiltä peritään terveyskeskusmaksu.

Hoitajan käynnit opiskeluterveydenhuollossa ovat maksuttomia. Opiskeluterveydenhuollon lääkärin sairauksissa antamasta hoidosta peritään 18 vuotta täyttäneiltä terveyskeskusmaksu. Peruuttamatta tai käyttämättä jätetystä lääkäriajasta peritään 15 vuotta täyttäneiltä voimassa oleva peruutusmaksu.

Kokonaisvastuu sairauden hoidosta ja lääkkeiden antamisesta on aina nuoren vanhemmilla tai täysi-ikäisellä itsellään. Huoltajan/opiskelijan tehtävä on kertoa oppilaitokselle sellaisista nuoren sairauksista, jotka vaativat erityisjärjestelyjä.

Yhteisöllinen työ

Yhteisöllisessä työssä kohteena voi olla koko yhteisö tai erilaiset opiskelijaryhmät, esim. lukio-opintonsa aloittaneet tai ohjausryhmät. Terveystenhoitaja on mukana oppilaitoksen moniammatillisessa työssä (esim. opiskeluhuoltoryhmät, opiskeluhuoltamo).

Terveystenhoitaja tuo oman alansa osaamista opiskeluhuoltotyöhön, opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseen ja toimintamallien kehittämiseen. Tarkoituksena on edistää oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja myönteistä opiskeluilmapiiriä.

Terveystenhoitolaisten mukaisilla opiskeluterveydenhuollon palveluilla seurataan ja pyritään edistämään oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä opiskelu ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta.

Terveystenhoitaja osallistuu lukion kriisiryhmätoimintaan.

Ammatillisille sidosryhmille, kuten opiskeluhuoltoryhmien jäsenille ja muulle henkilökunnalle, terveydenhoitaja voi antaa konsultaatiota yksittäisen opiskelijan hyvinvointiin tai muissa terveydenhuollon alaan liittyvissä kysymyksissä.

4.2. Psykologi- ja kuraattoripalvelut

4.2.1. Psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestäminen

Psykologi ja -kuraattori tekevät asiakastyötä nuorten kanssa ja yhteisöllistä työtä koko oppilaitostasolla tai erilaisten opiskelijaryhmien kanssa. Tarvittaessa opiskelijan suostumuksella tehdään myös perhe- ja verkostotyötä. Psykologi ja kuraattori voivat kuulua myös opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseksi koottavaan monialaiseen asiantuntijaryhmään. Kun opiskelija pyytää mahdollisuutta keskustella henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa, tämä mahdollisuus on järjestettävä viimeistään seitsemäntenä lukion työpäivänä. Mikäli tilanne arvioidaan kiireelliseksi, mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana päivänä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 § 15.)

Psykologisiin ja -kuraattoriin saa parhaiten yhteyden Wilmassa tai puhelimitse. Tarkat vastaanottoajat ilmoitetaan lukioiden kotisivuilla tai opinto-oppaissa.

4.2.2. Psykologi

Psykologi toimii Päijät-Hämeen hyvinvointialueen opiskeluhoitopalveluissa. Psykologitoiminnan tavoitteena on nuorten opiskelun, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen sekä yksilö-että yhteisötasolla. Työ on luonteeltaan hyvinvointia edistävää ja sen esteitä selvittävää. Huoltajilla on myös mahdollisuus olla yhteydessä psykologisiin. Tarvittaessa psykologi ohjaa opiskelijaa muiden palveluiden piiriin.

Yksilökohtainen työ

Psykologi tarjoaa psykologista ohjausta ja neuvontaa: Keskustelun ja mahdollisesti psykologisten tutkimusmenetelmien avulla selvitetään esimerkiksi opiskelijan tunne-elämää tai opiskelu- ja toimintakykyä. Opiskelijalle annetaan ohjausta ja neuvontaa mielenterveyteen, psykologisiin kehitystehtäviin ja ihmissuhteisiin liittyvissä asioissa.

Psykologi toteuttaa tutkimuksia ja arviointia: Haastattelun ja psykologisten tutkimusmenetelmien avulla selvitetään esimerkiksi keskittymiseen, oppimiseen tai mielenterveyteen liittyviä tekijöitä. Tavoitteena on opiskelu- ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja edistäminen.

Psykologi voi kuulua opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseksi koottavaan monialaiseen asiantuntijaryhmään.

Yhteisöllinen työ

Yhteisöllisessä työssä kohteena voivat olla koko yhteisö tai erilaiset opiskelijaryhmät, esim. lukio-opintonsa aloittaneet tai ohjausryhmät. Psykologi on mukana oppilaitoksen moniammatillisessa työssä (esim. opiskeluhoitoryhmät, yhteistyö psykologian kursseilla) ja tuo psykologista asiantuntijuutta henkilöstön käyttöön mm. konsultaation muodossa.

Psykologi tuo oman alansa osaamista esimerkiksi opiskeluhoitotyöhön, opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseen ja toimintamallien kehittämiseen. Tarkoituksena on edistää oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja myönteistä opiskeluilmapiiriä.

Psykologi osallistuu lukion kriisiryhmätoimintaan.

Ammatillisille sidosryhmille, kuten opiskeluhoitoryhmien jäsenille ja muulle henkilökunnalle, psykologi voi antaa konsultaatiota yksittäisen opiskelijan hyvinvointiin tai muissa psykologian alaan liittyvissä kysymyksissä.

4.2.3. Kuraattori

Kuraattori työskentelee Päijät-Hämeen hyvinvointialueen opiskeluhoitopalveluissa. Kuraattorityön tavoitteena on opiskelijoiden hyvinvoinnin, myönteisen kokonaiskehityksen ja opiskelun tukeminen sekä hyvinvoinnin edistäminen oppilaitoksessa sosiaalityön keinoin. Kuraattorityössä edistetään opiskelijoiden sosiaalista kasvua, toimintakykyä ja vuorovaikutussuhteita. Työn painopiste on ennalta ehkäisevässä työssä ja varhaisessa ongelmiin puuttumisessa. Kuraattori toimii matalan kynnyksen palveluna kaikilla kaupungin lukioilla, joten nuoren on helppo itse ottaa yhteyttä kuraattoriin.

Yksilökohtainen työ

Kuraattorin työskentely painottuu ohjaukseen ja neuvontaan. Tavoitteena on tukea nuoren kokonaisvaltaista myönteistä kehitystä sekä edistää sosiaalista hyvinvointia. Tavallisesti käynnit ovat yksilökäyntejä, mutta myös perhekäyntejä ja verkostoneuvotteluja on mahdollista järjestää. Käynneillä kartoitetaan opiskelijan elämäntilannetta ja tuen tarvetta. Yhteisen tilannearvion perusteella kuraattori jatkaa tukikäyntejä opiskelijan kanssa ja/tai ohjaa tarvittaessa muiden palveluiden piiriin.

Kuraattori auttaa opiskelijoita moniin erilaisiin elämäntilanteisiin liittyvissä ongelmissa, jotka vaikuttavat opiskeluun. Haasteet voivat liittyä esimerkiksi arjenhallintaan, ihmissuhteisiin, jaksamiseen ja motivaatioon sekä toimeentuloon ja itsenäistymiseen. Kuraattori voi kuulua opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoillon palvelujen järjestämiseksi koottavaan moniammatilliseen asiantuntijaryhmään.

Yhteisöllinen työ

Yhteisöllisessä työssä kohteena voivat olla koko yhteisö tai erilaiset opiskelijaryhmät, esimerkiksi lukio-opintonsa aloittaneet tai ohjausryhmät. Kuraattori on mukana oppilaitoksen moniammatillisessa työssä ja tuo sosiaalialan asiantuntijuutta henkilöstön käyttöön muun muassa konsultaation muodossa.

Kuraattori tuo oman alansa osaamista opiskeluhoitotyöhön, opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseen ja toimintamallien kehittämiseen. Tarkoituksena on edistää oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja myönteistä opiskeluilmapiiriä.

Kuraattori osallistuu lukion kriisiryhmätoimintaan.

Ammatillisille sidosryhmille, kuten opiskeluhoitoryhmien jäsenille ja muulle henkilökunnalle, kuraattori voi antaa konsultaatiota yksittäisen opiskelijan hyvinvointiin tai muihin sosiaalisiin kysymyksiin liittyvissä asioissa.

4.3 Yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Merkittävimpiä opiskeluhoollon yhteistyökumppaneita ovat poliisi, seurakunta, nuorisotoimi ja etsivä nuorisotyö, sosiaali- ja terveydenhuolto, TE-toimisto, Kela ja erikoissairaanhoido. Yhteistyötä voidaan tehdä myös kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

5. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhoollon toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Koulutuksen järjestäjä ja lukiot tiedottavat Wilmassa yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja menettelytavoista.

Opiskeluhoolloryhmä kuulee opiskelijakunnan ja huoltajien edustajia oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa.

Vanhempainillat ovat tärkeitä kotiväen kohtaamisen ja kuulemisen tilaisuuksia. Vanhempainilloissa opiskeluhoolloryhmä voi tiedottaa toiminnastaan.

Ryhmänohjaaja on aina tarvittaessa yhteydessä opiskelijoiden huoltajiin. Erityisesti poissaoloihin reagoiminen on ensiarvoisen tärkeää ennalta ehkäisevää opiskeluhoollotyötä. Yhteys huoltajaan tulee ottaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Täysi-ikäinen opiskelija voi antaa oppilaitoksen edustajille luvan keskustella asioistaan vanhempansa kanssa. Mikäli lupaa ei ole, täysi-ikäisen opiskelijan vanhemmille / nimetylle henkilölle voidaan antaa tietoa vain rajatusti.

Huoltajille ja opiskelijoille järjestetään säännöllisesti kyselyjä opiskeluhoollon toimivuudesta.

6. Opiskeluhoollon suunnitelman toteutuminen ja seuraaminen

Sivistyksen palvelualue vastaa opiskeluhoollon omavalvonnan toteutumisesta. Kaupunkitasoinen opiskeluhoollon ohjausryhmä arvioi Lahden kaupungin lukiokoulutuksen järjestäjien ja ammatillisten oppilaitosten opiskeluhoollon suunnitelmien toteutumista.

Lahden kaupungin lukioiden osalta arvioinnin tulosten jatkotoimenpiteiden käsittelystä vastaa lukiokoulutuksen johtoryhmä. Lukioiden vuosisuunnitelmassa on kuvaus opiskeluhoollon toteutumisen arvioinnista yksittäisen lukion osalta. Rehtori vastaa lukiokohtaisen opiskeluhoollon vuosisuunnitelman toteutumisen arvioinnista.

Toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi

Opiskeluhoollon toteutumisessa seurataan mm. seuraavia asioita: keskeyttämiset, kouluviihtyvyys, kiusaaminen, osallisuus, poissaolomäärät, opiskeluhoollon henkilöstön asiakasmäärät, tavoitettavuus ja palvelujen laatu. Tietojen kokoamiseen käytetään seuraavia menetelmiä: kouluterveyskysely, laatukysely, opiskelijatilastot, opiskeluhoollon henkilöstön käyntitilastot. Kouluterveyskysely toteutetaan parittomina vuosina ja laatukysely parillisina vuosina. Tilastot analysoidaan vuosittain.

Seurantatietoja käsitellään ja hyödynnetään opiskeluhoollon kehittämisessä. Kyselyjen tulosten lukiokohtaiset tiedot kerätään yhteen ja niiden pohjalta päätetään seuraavan lukuvuoden kehittämiskohteet. Keskeisistä tuloksista tiedotetaan myös opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille vanhempainilloissa ja Wilman kautta.

Wilman vuosisuunnitelmassa kuvataan lukiokohtaiset kehittämiskohteet ja tavoitteet. Vuosikertomuksessa raportoidaan edellisen vuoden toimenpiteet.

Linkejä opiskeluhuoltosuunnitelmaan liittyvään aineistoon

Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/190023_opas_seksuaalisen_hairinnan_ennaltaehkaisemiseksi_ja_siihen_puuttumiseksi_ko.pdf

OPH:n kriisin jälkeen <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kriisin-jalkeen>

Opas: Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kiusaamisen-vastainen-tyo-kouluissa-ja-oppilaitoksissa>

Liite: Teot ja laiminlyönnit ja niistä seuraavat toimenpiteet Lahden lukioissa. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä.

Teko tai laiminlyönti	Toimenpide	Toimivaltainen viranomainen	Selvittäminen	Kuuleminen	Kirjaaminen	Ilmoittaminen	Muuta huomioitavaa	Muutoksenhaku
Opiskelija häiritsee opetusta	Opiskelija määrätään poistumaan oppitunnilta/lukion järjestämästä tilaisuudesta jäljellä olevaksi ajaksi.	Opettaja tai rehtori			Kirjataan kurssipäiväkirjaan.	Ilmoitetaan alaikäisen opiskelijan huoltajalle.	Jos opiskelija ei noudata poistumismääräystä, opettaja/rehtori voi poistaa hänet oppitunnilta/tilaisuudesta. Jos opiskelija vastarintaa tekemällä koettaa välttää poistamisen, opettaja/rehtori voi käyttää tarpeellisia voimakeinoja, mutta ei voimankäyttövälineitä. Voimakeinoin turvautunut henkilö tekee asiasta kirjallisen selvityksen koulutuksen järjestäjälle.	Ei muutoksenhakuoikeutta
Opiskelija kiusaa toista opiskelijaa.	Opiskelijan kanssa keskustellaan tilanteesta. Ilmoitetaan asiasta rehtorille. Kiusaajalle annetaan huomautus.	Opettaja tai muu henkilökuntaan kuuluva.	Tarpeellinen selvitys hankittava.			Asia ilmoitettava ryhmänohjaajalle, kuraattorille ja huoltajalle.	Opiskelijoille on järjestettävä tarvittava opiskelijahuolto.	Ei muutoksenhakuoikeutta
Opiskelija toistuvasti häiritsee opetusta, rikkoo lukion järjestystä, menettelee vilpillisesti tai syyllistyy kiusaamiseen.	Opiskelijalle annetaan kirjallinen varoitus.	Rehtori	Yksilöidään teko/laiminlyönti ja hankitaan tarpeellinen selvitys.	Kuullaan opiskelijaa. Varataan alaikäisen opiskelijan huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi ennen kirjallisen varoituksen antamista.	Rehtori tekee päätöksen.	Annetaan päätös tiedoksi alaikäisen opiskelijan huoltajalle.	Opiskelijalle järjestetään tarvittava opiskeluhuolto.	Hallinto-oikeus
Opiskelijan rikkomus on vakava tai opiskelija jatkaa epäasiallista käyttäytymistä	Opiskelija erotetaan määräajaksi (enintään 1 vuosi) oppilaitoksesta.	Sivistyslautakunta	Yksilöidään teko/laiminlyönti ja hankitaan tarpeellinen selvitys.	Kuullaan opiskelijaa. Varataan alaikäisen opiskelijan	Sivistyslautakunta tekee päätöksen.	Annetaan päätös tiedoksi alaikäisen opiskelijan huoltajalle.	Opiskelijalle järjestetään tarvittava opiskeluhuolto. Päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana	Hallinto-oikeus

kirjallisen varoituksen sauttuaan.				huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi ennen määräaikaista erottamista.		Ilmoitetaan tarvittaessa lastensuojeluun, etsivälle nuorisotyölle ja/tai poliisille.	ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla, kun määräaikaista erottamisesta päätetään.	
Opiskelija käyttäytyy väkivaltaisesti ja uhkaavasti vaarantaen muiden turvallisuuden tai vaikuttaen opetusta/opetukseen liittyvää toimintaa kohtuuttomasti.	Opiskelijalta evätään osallistuminen opetukseen jäljellä olevan työpäivän tai enintään kolmen työpäivän ajaksi.	Rehtori			Kirjataan rehtorin kirjaamispäiväkirjaan.	Ilmoitetaan alaikäisen opiskelijan huoltajalle, ryhmänohjaajalle ja kuraattorille sekä tarvittaessa sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Lisäksi ilmoitetaan työsuojeluun, jos henkilökunnan turvallisuus on vaarantunut.	Jos opiskelija ei nouda poistumismääräystä, opettaja/rehtori voi poistaa hänet oppilaitoksen alueelta. Jos opiskelija vastarintaa tekemällä koettaa välttää poistamisen, opettaja/rehtori voi käyttää tarpeellisia voimakeinoja, mutta ei voimankäyttövälineitä. Voimakeinoin turvautunut henkilö tekee asiasta kirjallisen selvityksen koulutuksen järjestäjälle.	Ei muutoksenhakuoikeutta
Haltuun otettujen esineiden ja/tai aineiden luovuttaminen ja hävittäminen.	Luovutetaan alaikäisen opiskelijan huoltajalle/täysi-ikäiselle opiskelijalle itselleen työpäivän päättyessä. Esineet, joiden hallussapitoon opiskelijalla ja huoltajalla ei lain mukaan ole oikeutta, luovutetaan poliisille viipymättä: terä- ja lyömäaseet, asejäljittelmät, huumausaineet, ampuma-aseet ja niiden osat, patruunat, ammuksiset,	Rehtori (tai rehtorin sijainen).			Kirjataan luovuttaminen/hävittäminen rehtorin kirjaamispäiväkirjaan.		Ennen luovuttamista esine/aine pitää säilyttää huolellisesti. Luovutus pitää järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Jos alaikäisen opiskelijan huoltaja tai täysi-ikäinen opiskelija itse ei kolmen kuukauden kuluessa huostaanottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä/ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää.	Ei muutoksenhakuoikeutta

	kaasusumuttimet, räjähteet sekä muut järjestyksin kielletyt esineet ja aineet.							
Epäillään, että opiskelijalla on hallussaan kielletty esine tai aine	Opiskelijalta otetaan haltuun kielletyt esineet tai aineet.	Opettaja/rehtori			Kirjataan rehtorin kirjaamispäiväkirjaan.	Ilmoitetaan alaikäisen opiskelijan huoltajalle mahdollisimman pian. Ilmoitetaan tarvittaessa lastensuojeluun ja/tai poliisille.	Jos opiskelija ei luovuta turvallisuutta vaarantavaa esinettä/ainetta ja tekee vastarintaa, on esine/aine mahdollista ottaa haltuun kokonaisarviointi huomioiden välttämättömiä voimakeinoja käyttäen, mutta turvautumatta voimankäyttövälineisiin. Voimakeinoin turvautunut henkilö tekee asiasta kirjallisen selvityksen koulutuksenjärjestäjälle.	Ei muutoksenhakuoikeutta
	Tarkastetaan opiskelijan mukana olevat tavarat, hänen hallinnassaan olevat oppilaitoksen säilytystilat ja pääisin puolin hänen vaatteensa.	Opettaja/rehtori			Kirjataan rehtorin kirjaamispäiväkirjaan.	Ilmoitetaan alaikäisen opiskelijan huoltajalle mahdollisimman pian. Ilmoitetaan tarvittaessa lastensuojeluun ja/tai poliisille.	Esineen/aineen hallussapidon on oltava ilmeistä. Tarkastus suoritetaan, jos opiskelija ei luontevasti osoita, että hänen hallussaan ei ole kiellettyjä esineitä/aineita. Tarkastuksen syy ilmoitetaan opiskelijalle ennen tarkastuksen tekemistä. Tarkastajan pitää olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa pitää olla läsnä tarkastaja ja yksi täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Jos opiskelija pyytää, tarkastuksessa pitää olla läsnä opiskelijan henkilökuntaan kuuluva, jos ko. henkilö on paikalla. Edellä kuvastusta tarkastamistavasta voidaan poiketa, jos asia	Ei muutoksenhakuoikeutta

							on kiireellinen ja tarkastus on turvallisuuden kannalta välttämätön. Tarkastus tehdään turvallisesti ja olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta käyttäen.	
Opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta.	Pidätetään oikeus opiskeluun tutkimuksen ajaksi, jos se on perusteltua.	Sivistyslautakunta			Sivistyslautakunta tekee päätöksen.		Jos opiskelijaa vastaan on vireillä syyte yleisessä tuomioistuimessa, ei häntä vastaan saa samasta syystä aloittaa tai jatkaa kurinpitomenettelyä. Jos tuomioistuin vapauttanut opiskelijan syytteestä, ei kurinpitomenettelyä saa aloittaa tai jatkaa samasta syystä muutoin kuin sellaisen menettelyn perusteella, jota ei ole katsottava rikokseksi, mutta josta voidaan rangaista kurinpidollisesti. Jos tuomioistuin on tuominnut opiskelijan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitorangeistusta.	Valitusoikeus hallinto-oikeuteen.
Tuomioistuin on tuominnut opiskelijan rangaistukseen.	Opiskelija erotetaan määräajaksi oppilaitoksesta, jos se on opiskelijan tekemän rikoksen perusteella tai muuten perusteltua	Sivistyslautakunta			Sivistyslautakunta tekee päätöksen.		Jos opiskelijaa vastaan on vireillä syyte yleisessä tuomioistuimessa, ei häntä vastaan saa samasta syystä aloittaa tai jatkaa kurinpitomenettelyä. Jos tuomioistuin vapauttanut opiskelijan syytteestä, ei kurinpitomenettelyä saa aloittaa tai jatkaa samasta syystä muutoin kuin sellaisen menettelyn perusteella, jota ei ole katsottava rikokseksi, mutta josta voidaan rangaista kurinpidollisesti. Jos tuomioistuin on tuominnut opiskelijan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitorangeistusta.	Valitusoikeus hallinto-oikeuteen.